

Νέα δεδομένα σχετικά με τη διακίνηση καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο για την τρέχουσα εμπορική περίοδο 2020-2021

Σχετικά με το ανωτέρω θέμα, το Τμήμα Ποιοτικού & Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας & Αλιείας ΜΕ Θεσσαλονίκης έκρινε σκόπιμο να προβεί στην άμεση ενημέρωσή σας σχετικά με τις νέες εξελίξεις που έχουν διαμορφωθεί αναφορικά με το πολύ σημαντικό θέμα της **διακίνησης καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και μίσχο, εγχώριας και ενδοκοινοτικής προέλευσης**, για την εμπορική περίοδο που διανύουμε, σύμφωνα με τις παρακάτω σημαντικές επισημάνσεις:

1) Φορτία ή παρτίδες καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο ενωσιακής προέλευσης (ΚΜ της ΕΕ) που πρόκειται να διακινηθούν στην ελληνική αγορά

Από το 2008 μέχρι και τα τέλη του 2019 η Ελλάδα είχε αναγνωριστεί ως "Προστατευόμενη ζώνη" σχετικά με την παρουσία του **ιού της τριστέτσας των εσπεριδοειδών** στο έδαφός της. Ο ιός της τριστέτσας αποτελεί επιβλαβή οργανισμό καραντίνας για την ΕΕ καθώς πρόκειται για μια πολύ καταστρεπτική ιολογική ασθένεια των εσπεριδοειδών, η οποία έχει προκαλέσει σημαντικές απώλειες (ολοκληρωτική ξήρανση-θανάτωση δέντρων) σε κτήματα εσπεριδοειδών σε χώρες όπως η Ισπανία, η Ιταλία, η Κύπρος, η Νότια Αφρική και γενικότερα σε χώρες της Νότιας Αμερικής (τόπος προέλευση της ασθένειας). **"Τα φύλλα και οι ποδίσκοι που φέρουν οι καρποί, αποτελούν μολυσματικό μέσο μετάδοσης της ασθένειας καθώς δύναται να μεταφέρουν έντομα αφίδες (μελίγκρες) τα οποία αποτελούν με τη σειρά τους δυνητικό φορέα μετάδοσης της ασθένειας από μολυσμένες σε νέες αμόλυντες μέχρι πρόσφατα περιοχές"**.

Ο χαρακτηρισμός της Χώρας μας ως "προστατευόμενη ζώνη" σύμφωνα με την φυτοϋγειονομική νομοθεσία της ΕΕ, πρακτικά σήμαινε ότι απαγορεύεται οποιαδήποτε διακίνηση καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο στην ελληνική επικράτεια από χώρες μέλη της ΕΕ που δεν ήταν προστατευόμενες ζώνες, ακόμη και εάν συνοδεύονταν από φυτοϋγειονομικά διαβατήρια τα οποία είχαν χορηγηθεί παράνομα από τις φυτοϋγειονομικές τους αρχές. Τέτοια παραδείγματα υπήρξαν πάμπολλα σε αποστολές από την Ιταλία και την Ισπανία κυρίως, όπου και αγνοήθηκε το προστατευτικό καθεστώς που απολάμβανε η Χώρα μας όλα αυτά τα χρόνια, κατά παράβαση πάντοτε της φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας.

Δυστυχώς, όμως, τα αποτελέσματα του εθνικού προγράμματος των επισκοπήσεων (επισταμένοι μακροσκοπικοί φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι και δειγματοληψίες σε οπωρώνες με εσπεριδοειδή σε όλη την επικράτεια) κατά τα έτη 2014, 2015, 2016, 2017 και 2018 κατέδειξαν ότι υπάρχει σημαντική διασπορά - μεταφορά της συγκεκριμένης ασθένειας και στην Ελλάδα, σε σημείο τέτοιο που να θεωρείται ότι ο επιβλαβής αυτός οργανισμός έχει εγκατασταθεί στις κυριότερες περιοχές καλλιέργειας εσπεριδοειδών όπως στην Αργολίδα, στα Χανιά, στη Λακωνία, στην Άρτα, στη Θεσπρωτία και τελευταία στην Αιτωλοακαρνανία. Απόρροια του γεγονότος αυτού ήταν να αποχαρακτηριστεί η Χώρα μας από προστατευόμενη ζώνη στις 14 Δεκεμβρίου 2019 και να απολέσει, ουσιαστικά, το προνόμιο της ύπαρξης περιοριστικών μέτρων στη διακίνηση καρπών εσπεριδοειδών κοινοτικής προέλευσης με προορισμό τις ελληνικές αγορές (στην πράξη ποτέ, μόνο στα χαρτιά!!!), μετά και την έκδοση του Εκτελεστικού Καν.(ΕΕ) 2019/2072.

Συμπερασματικά, αυτό που ισχύει πλέον για τις ενδοκοινοτικές παραλαβές φορτίων καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο από τις κλασικές (συνήθεις) χώρες προέλευσης όπως πχ Ιταλία, Ισπανία, Κύπρο κλπ., είναι ότι μπορούν να διακινούνται πλέον νόμιμα στην ελληνική αγορά υπό τις ακόλουθες δύο προϋποθέσεις:

α) Να συνοδεύονται από φυτοϋγειονομικό διαβατήριο το οποίο εκδίδεται από τις φυτοϋγειονομικές αρχές της χώρας αποστολής ή τόπου φόρτωσης (πχ *passaporto delle piante CEE* στην ιταλική ή *pasaporte fitosanitario CEE* στα ισπανικά). Ουσιαστικά νομιμοποιούνται τα χορηγηθέντα φυτοϋγειονομικά διαβατήρια που χρόνια τώρα συνόδευαν τις αποστολές από Ιταλία και Ισπανία και θεωρούνταν μη έγκυρα

β) η συσκευασία των καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο να φέρει ενδεδειγμένο σήμα καταγωγής των προϊόντων

2) Για τις εγχώριες παρτίδες καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο που πρόκειται να διακινηθούν από τους τόπους παραγωγής στην υπόλοιπη Ελλάδα

Μέχρι και πέρυσι, η έκδοση φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων από τις ελληνικές φυτοϋγειονομικές υπηρεσίες των κατά τόπους ΔΑΟΚ στις πιο σημαντικές περιοχές καλλιέργειας, παραγωγής και αποστολής εσπεριδοειδών (Πελοπόννησο, Κρήτη, Δυτική Ελλάδα, Ήπειρο, Νήσος Πόρος), για παρτίδες καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο που επρόκειτο να διοχετευτούν στην εσωτερική αγορά, ήταν πρακτικά αδύνατη και μπορούσε να χαρακτηριστεί στην κυριολεξία ως "ουτοπία" για τον εξής λόγο:

Σύμφωνα με το προηγούμενο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο (Οδηγία 2000/29/ΕΚ η οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο της Χώρας μας με το Π.Δ. 365/2002), για να χορηγηθεί ένα φυτοϋγειονομικό διαβατήριο, ως συνοδευτικό έγγραφο μιας αποστολής καρπών με φύλλα και ποδίσκους, θα έπρεπε να έχει διενεργηθεί μακροσκοπικός έλεγχος και δειγματοληψία στον παραγωγικό οπωρώνα προέλευσης των καρπών για να διαπιστωθεί ότι το κτήμα/τα κτήματα και οι καρποί (με τα φύλλα και τους ποδίσκους) είναι απαλλαγμένοι από 4 διαφορετικούς επιβλαβείς οργανισμούς:

i) τον **ιώ της Τριστέτσας** όπως προαναφέρθηκε

ii) το *Spiroplasma citri* ή **ασθένεια της μεταδοτικής μικροφυλλίας των εσπεριδοειδών**

iii) το ιοειδές **Citrus vein enation woody gall** - **ξυλώδεις όγκοι κορμού**

iv) την πολύ γνωστή μυκητολογική ασθένεια "**Κορυφοξήρα των εσπεριδοειδών**" η οποία οφείλεται στο παθογόνο αίτιο (μύκητα) *Phoma tracheiphila*

Από όλους τους παραπάνω, το μεγάλο πρόβλημα ήταν η ύπαρξη της κορυφοξήρας που αποτέλεσε ανυπέρβλητο εμπόδιο διότι είναι ευρέως διαδεδομένη σε όλες τις περιοχές εσπεριδοειδοπαραγωγικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την συχνότητα και το εύρος εμφάνισης της συγκεκριμένης ασθένειας, ήταν και συνεχίζει να είναι πολύ δύσκολη η ανεύρεση εμπορικών οπωρώνων εσπεριδοειδών χωρίς εστίες και συμπτώματα κορυφοξήρας. Έτσι, λοιπόν, η πρακτική αυτή αδυναμία πιστοποίησης των οπωρώνων ως απαλλαγμένοι από την κορυφοξήρα και η συνεπαγόμενη αδυναμία εκπλήρωσης των φυτοϋγειονομικών όρων της

νομοθεσίας, αποτέλεσαν αφενός τροχοπέδη για την έκδοση φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων κατά τη διακίνηση καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο και αφετέρου, παράγοντα μη νομιμοποίησης της ίδιας της διακίνησης.

Ευτυχώς, όμως, η αλλαγή της φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας τον Δεκέμβριο του 2019 επέφερε μεταβολή και στο φυτοϋγειονομικό καθεστώς που διέπει την έκδοση φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων για τους κοινοτικούς καρπούς εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο. Ειδικότερα, είχαμε μια ριζική αλλαγή ως προς τους εξεταζόμενους επιβλαβείς οργανισμούς η εμφάνιση-παρουσία των οποίων στους οπωρώνες είναι απαγορευτική για τις ανάγκες έκδοσης ενός διαβατηρίου. Πιο συγκεκριμένα, αφαιρέθηκαν από το "κάδρο των οργανισμών καραντίνας" όλοι οι προηγούμενοι μαζί με την κορυφοξήρα, για να προστεθούν από την άλλη 2 νέοι σχετικά εχθροί των εσπεριδοειδών:

1) το *Aleurocanthus spiniferus* (μαύρος ακανθώδης αλευρώδης) η παρουσία του οποίου έχει διαπιστωθεί στην Ιταλία αλλά και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Εντοπίστηκε για πρώτη φορά στην Κέρκυρα το 2016, έκτοτε έχει βρεθεί στην Θεσπρωτία το 2017 και πιο πρόσφατα στην Άρτα και Αιτωλοακαρνανία το 2019

2) το *Trioza erythrae* (Αφρικανική ψύλλα των εσπεριδοειδών) η παρουσία του οποίου έχει αναφερθεί μόνο στην Ισπανία και την Πορτογαλία σε επίπεδο ΕΕ

Με βάση τα παραπάνω, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι είναι πλέον εφικτή η έκδοση φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων ως συνοδευτικά της διακίνησης καρπών με φύλλα και ποδίσκους από τις παραγωγικές περιοχές προς την υπόλοιπη Ελλάδα (εσωτερική αγορά), δεδομένου ότι αρκεί να αποδειχθεί με μακροσκοπικούς ελέγχους και δειγματοληψίες που διενεργούν οι κατά τόπους υπηρεσίες των ΔΑΟΚ, ότι οι εμπορικοί οπωρώνες και οι διακινούμενοι προς εμπορία καρποί με φύλλα και ποδίσκο, είναι ουσιαστικά απαλλαγμένοι από τους 2 αυτούς εχθρούς.

Συνίσταται, λοιπόν, στις επιχειρήσεις - αποδέκτες του παρόντος εγγράφου να παροτρύνουν τους συνεργαζόμενους με αυτές παραγωγούς εσπεριδοειδών ανά την Ελλάδα, προς την κατεύθυνση της εκδήλωσης ενδιαφέροντος ούτως ώστε να συμπεριληφθούν οι εμπορικοί οπωρώνες τους στα τοπικά προγράμματα των επισκοπήσεων που υλοποιούνται από τις ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων, με απώτερο σκοπό τη δυνατότητα χορήγησης φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου για διακίνηση καρπών με φύλλα και ποδίσκο από τις κρατικές αρχές, όταν χρειαστεί.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι οι εγχώριες παρτίδες καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο, μπορούν πλέον να καταφθάνουν νόμιμα στις Κεντρικές Αγορές της Χώρας αλλά και στα επόμενα στάδια της αλυσίδας διακίνησης υπό τις ακόλουθες δύο προϋποθέσεις:

α) Να συνοδεύονται από φυτοϋγειονομικό διαβατήριο το οποίο εκδίδεται από την φυτοϋγειονομική υπηρεσία της ΔΑΟΚ της Περιφερειακής Ενότητας στον χώρο ευθύνης της οποίας υπάγεται διοικητικά ο οπωρώνας με τα εσπεριδοειδή

β) Να υπάρχει ετικέτα επισήμανσης στα μέσα συσκευασίας όπου και θα αναγράφεται η καταγωγή των εσπεριδοειδών

Τέλος, θα θέλαμε να επισημάνουμε στους εξαγωγείς φορτίων νωπών οπωρ/κών προς τρίτες χώρες των Βαλκανίων ότι στις φορτώσεις νωπών οπωρ/κών με προορισμό τη Σερβία, τη Βοσνία, το Μαυροβούνιο, τη Δημοκρατία της Βόρειας

Μακεδονίας αλλά και το Κόσσοβο, δεν επιτρέπεται η παρουσία καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και ποδίσκο, σύμφωνα με τις ισχύουσες φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις των προαναφερθέντων χωρών.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πρόσθετη πληροφορία ή/και περαιτέρω διευκρίνιση

**Από το Γραφείο Ποιοτικού & Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου
της ΔΑΟΑ ΜΕ Θεσσαλονίκης στο Λιμάνι**